

נערה שנתפתה פרק רביעי כתובות

מז.

זכאי במציאתה משום איבה. פי' ואע"ג דכל זכותא דמבטלי ליקו מקריא מציאתה אינה אלא תקנתא דרבנן ומבטורה לא מצי למילף דבפי אלו נערוה בעי למילף ברשת ופגם ועד שהם של אב מבטורה בית איבה ואקשין אלא הא דאמר ר"ה א"ר מנין שמעשה הבת לאב שנאמר מעשה הבת לאב שיהא כתיב. וכי' תיפוק ליה מבטורה בית אביה אלא התיב בהפרת נדריה הוא דכתיב. וכי' תיפוק מיניה ממונא מאיסורא לא יליפין ובשני' אוחזין תנן מציאות בנו ובתו הקטנים הרי אלו שולחן אלו שולחן בני ובתו הקטנים בני ובתו הגדולים הרי אלו שולחן אמרי' התם לא קטן קטן ממש ולא גדול גדול ממש אלא כל שסמך על שולחן איבא קורא קטן ואע"פ שהוא גדול בשנים וכל שאינו סמך על שולחן במאי קמיפלגי ת"ק סבר בשלמא בעל תקינוה ליה רבנן פירות אחת משתי ממונא ולא פריק לה אלא אב מאיל ממונא ולא פריק. לביאה נמי פריק לה. פי' דחס עלה ר"י ב"ר"י סבר ה"מ ויחא דל"ל (ממונא ולא פריק לה) אב נמי ממונא ולא פריק לה אמר כינס תקיפתא גבי מטר האב ותפרוק נפשה. פי' סגולה יש לה מן הנכסים שנפלו לה והלכתא בת"ק: נשאת יתר וכו'. ת"ר כתב לה פירות כסות וכלים שיבואו עמה מבית אביה לבית בעלה ומתה לא זכה הבעל בדברים הללו. משום ר"י אמרו זכה הבעל בדברים הללו. (והרב מפרש שאם מתה אחר שנשאת אע"פ שהנכסים בבית אביה זכה בהן הבעל כדמוכח לקמן בהלכתא גבי מטר האב לשלוחי הבעל שאפי' מסרה להם ומתה זכה הבעל לירש ככפי נדוניהה ואפי' הן בבית אביה ולא באו ליד הבעל והכא במאי ליד הבעל והכא במאי כנון שמהה מן האירוסין ועדיין לא נשאת ומשה"ל לא זכה בהן הבעל אליבא דת"ק) פי' דאביה חבב ליתן לה מטלטלים בגדוניהה ולא הספיק לתתם לה עד שמתה וכבר נשאת אע"פ שהבעל יורש את אשתו וכל נכסי נדוניהה הן שלו כיון שעדיין לא הספיק האב ליתן לבתו ולא באו לידה עד שמתה אף הבעל יורשה דאדעתיה דהכי קיבל אנפשה שיתגם לבתו ולא לבעלה ור"י היה אומר וזה כיון שכבת עלה ליתן לה' ככל נכסי נדוניהה והלכתא בת"ק ואילו זקפן עליו במלוה וכל כתב לשם מוחר אלא כתב לו שחייב כך וכך וזה כיון דכאילו נתן לו דמי:

משום איבה. פירש בקונטרס כיון דליתו חייב צמזומיה אי אמרת דמליאתה לעממה איכא איהא ולא זיין לה ולר"י נראה איבה דמליאתה היינו שלא יקדשה למנוול ומוכה שחין והא דאמרין צפ"ק דצ"מ (דף י"ג: ושם) גזי מליאת בנו וצתו הקטנים לא קטן קטן ממש אלא קטן וסמוך על שולחן אלו קטן קטן וליתו סמוך על שולחן אציו זהו גדול היינו דווקא צקטן אצל צקטנה אפילו אינה סמוכה על שולחן אציה הו"א מליאתה לא צמזומיה שחין ולשמואל דאמר התם קטן קטן ממש אפי' אין סמוך על שולחן אציו משום דצקטנה שמואלא מריה אלא אציו ז"ל לפ"ה (י' דמתי' דהתם לדדדן קטני קטנה אפילו צאינה סמוכה נערה צמזומיה וגדול הסמוך על שולחן אציו הו"א מליאתו לעממו לשמואל דליכא למיחש כולי האי לאיבה צניס כמו צננות דילא צהו מליאת לחור על הפתחים אלא קשה לפ"ה דפשיטא ליה לעילוי דמליאת לחור מיתא האצ לעממה אע"ג דניצונית מן האחין ומה שפירש בקונטרס לעיל דלהכי פשיטא ליה דלעממה דלא שייך צהו איבה כיון דצעל כרמייהו מיתונא אין נראה לרשב"א שייך איבה אפילו היכא דקא מיתונא צעל כרמייהו שולחן אציו עיריחוה כל שעה לצ"ז צמזומות כדמוכח לקמן צפרק אלמנה (דף נ"ה: ושם) דאלמנה מעשה ידיה ליתומים אע"ג דצעל כרמייהו מיתונא ומעשה ידיה אין של צעל אלא משום איבה כדאמר צפרק אע"פ (לקמן דף נ"ח:) מזוני עיקר ומעשה ידיה משום איבה ולפי' ר"י ניחא ואע"ג דמליאת אשה לצעלה אינה אלא משום איבה (לקמן דף נ"ו:) דגזי יתומים תיחיה לה איבה ואיבה הו"א איבה לאו משום מוונות הוא דלא דמיא למעשה ידיה אלא איבה דקטטה וצקטטה ידיה ודיתומין וצת עס האחים לא חיישין כיון דליכא איבה דמזונות ועוד נראה

משום איבה. כיון דליתו חייב צמזומיה אי אמרת דמליאתה איכא איהא ולא זיין לה מו: הא דוקי ליה רחמנא לא צמזומיה **לחופה.** דכתיב (א) את צמתי נתיב כל נתיבות שבה צמזומיה ואותו הו"א אינה עושה מלאכה היכי מני' כו': **פקעה.** צטילותה: **אלא קטנה לא לריכא קרא.** דקשיא ליה לעיל אימא ה"מ קטנה דמני' מוזן לה ללא קושיא היא: **כי איצטריך קרא לנערה.** ואע"ג דעיקר קרא צקטנה כתיב מיהו קרא יתירא הוא דכתיב לאמנה לאקושי צת לאמנה להיקושא דנערה אחיא: **נעוריה.** גזי הפרת נדרים כתיב והכי קאמר נעוריה צקטנה אציה היא. וכי ימנא ה"א צבדיא כתיב) כי הניא אציה חותה אי לאו האי הוה אמניא צקטנה משמע: **ומימנע ולא פריק.** לפיכך תקנו לו פירות כדאמר לקמן) ופירקונה תתא פירות דליכיליהו צעל וכל פדיונה יהי עליו אס רב אס מעט דאי אמרת ליתנינהו ופידוה מהס אס תהי שצויה ומנין דלא מהס והשתא יהיב מדדיה: **כיסא נקיעא.** כיס מלא מעות יש לה צגולה ועד הנה לא נהימיה מהס עתה תפדה את עלמנה ואס יחסר אי לא אשלים: **כתב לה פירות כסופ וכלים.** פסק לה האצ נדוניהה שתכניס לצעלה מטלטלין כגון פירות תלושין וכסות וכלים וכדכתיב לה מן האירוסין: **ומסה.** צאירוסין לא זכה כו': **לימא צפונגא גו'.** דמ"ד צעלה יורש נדוניהה מן האירוסין כרצנן דאמרי אס מת הוא גובה את הכל מנה מאחיס ותוספת אלמא כדכתיב קיימא כאליו נישאת אס מתה אינה נמי ירית איהו נדוניה שאף היא צמזן השטר נכתבה להכי כתיבין לה נדוניה דהנעלת ליה מני אצוה כו' וכן וצ"י ואוסף לה מדלייה כן וכך: מ"ד

לר"י דמליאתה דומיא דקידושיה דהו"א דאצ צמזומיה **לחופה.** פירש בקונטרס דכתיב את צמתי נתיב וכו' קיש לן שיהא לאצ שוס כח צנערה אצל הכא דכבר למד שיש לו כח לקדשה מו לית לן לאוקמנא קרא צקטנה דווקא ולפי' דלעיל דזינתה אחר החופה לא הו"א צקטילה ע"כ מופה הו"א צנערה מנדקסלה על זנות בית אציה וצ"ע אמאי לא גמרינן קידושין מחופה: **דמכר' לה בשבתות וי"ט.** אע"ג דאמר צמזומין (דף ח: ושם) ושמתה צמזומין ולא צאשתך דאין נושאין נשים צמזומין של מועד משום דאין מערצין שמחה צמזומה ודרשה גמורה היא כדאמר צמזומיה (דף ח: ושם) דהו"א מדאורייתא איכא למימר דהכא איירי שעה אחת לפני יו"ט שהוא כיו"ט לענין מלאכה דמוספת דאורייתא וצבילה צמזומיה שעה מן המלאכה א"נ כשמסרה האצ לשלויה הבעל או נשואין צלל סעודה אע"ג דאמר צמזומין (דף ח: ושם) דנשואין צלל סעודה איכא שמחה לא חשיבא שמחה כולי האי שיהא אסור לישא צו"ט מטעם זה: **השתא זבוני מוזן לה בו' בי איצטריך קרא לצנערה.** הקשה ה"ר יעקב מאורליני"ש דאמאי איצטריך צערכין (דף ט"ו: ושם) למילף מק"ו דאין אדם יכול למכור את צתו כשהיא נערה דהשתא מכורה כבר יולאה שאינה מכורה אינו דין שלא תמכר תיפוק ליה מהכא דאין יכול למכרה מדאצטריך לאמנה דאי יכול למכרה מה רצין קרא פשיטא דהשתא צמזומין לה מעשה כו' ושמעתי צסם מורי ה"ר"ס דמהכא נמי לא ידעין אלא מכח ק"ו דהשתא צמזומין לה ולי נראה דאי לאו ק"ו דהתם ה"א דמני' מוזן לה והו"א דרשינן מלאמה דמעשה ידיה לאציה אפי' צנערה: **בת"ב** לה פירות כסות וכלים. למאי דמוקי צמזומיה הך צרייתא מן האירוסין הא דקתני לקמן הלכו שלוחי האצ עם שלוחי הבעל כו' מתה אציה יורשה אחיא כרצנן ומיהו צנישואין כ"ע מורו דקתני צסיפא דהו"א ואין נראה לר"י דאי מן האירוסין למא קצעה אמתני' דהכא דאיירי צנישאת ועוד אמאי וזה לרבי נתן לא קתני שכתב (ב) שיבוא עמה מצית אציה לבית צעלה והא לא צרו ועוד דמסקין אצל הכל משום איתומיה הוא ופי' צאירוסין אירוסין הא הו"א קרי חיתון אלא אירוסין דמתא דלקמן צריש אע"פ (דף נ"ו:) ואע"ג דצפרק הנושא (לקמן דף ק"ג) קאמר גזי כמה אחת נותן לצתך כן וכך וכו' דאיירי צאירוסין צהייה הנהא דאיתומיה אהדדי גמרי ומקנו צמזומיה יש לומר דה"פ צהייה הנהא שיבואו לצסוף ליד חיתון נשואין גמרי ומקנו אהדדי אף צשעת אירוסין ונראה לר"י דהך צרייתא צנישואין מיירי וטעמא דלא זכה למנא קמנא משום דאין סהדי דאין דעת האצ ליתן נדוניה זו אלא ע"מ שמהנה צתו ממנה כמו הבעל ולרבי נתן לית ליה אומדנא וזהו הבעל וקאמר לימא דצפונגא דרבי אלעזר ורבנן קמיפלגי דמ"ד לא זכה כרבי אלעזר ואע"ג דההוא דר"א צאירוסין והכא צנישואין מכל מקום מדמה לכו כי היכי דאזיל ר' אלעזר צתו אומדנא דלא כתב אלא על מנת לכוססה ה"נ אזיל צתו אומדנא שלא כתב אלא על מנת שמהנה צתו ולצתו הכי קאמר למ"ד וזה דעד כחן לא קאמר ר"א אלא מדדיה לדידה דלא אקני לה אלא ע"מ לכוססה משום איבה חופה אצל מדדיה לדידה אפי' ר"א מודה דדי לנו צאומדנא של חיתון ינשואין אע"ג דליכא מו אומדנא אחרניא די לנו צאומדנא לו כיון

תורה אור השלם
 1. וכי ימכר איש את בתו לאישה לא תצא בצאת העקרים:
 2. אלה החקים אשר צוה ה' את משה בין איש לאשתו בין אב לבתו בנצרות בית אביה:
 3. ויצא מביטחון וקלקלה וקלקלה לאיש אחר:
 דברים כ"ב

גליון הש"ס
 גמ' דרשב"ה לה בשבתות וי"ט. קשה לי הא מ"מ שייך צטול מלאכה דהא יולאה לעשות דברים המותרים לתקון מלוג ולשומר פירות ודומה דהא שבת צמזומיה צריא דאסורא דאורייתא וי"ע:

הגהות הב"ח
 (א) תוב' דכ"ב דמ"ד וכו' הא קמי שכתב לה שיבואו:

מוסף רש"י
 גובה אה. הכל. דין מוכנה של תנאי צ"ד צניס מנה לאלמנה ומתחיים לתולה צין המוספת (ב"ח ז"ל.